

Ośrodek Rewolucji

Trybunał Rewolucyjny

W 1790 r., mer Paryża zapieczętował drzwi Pałacu, który do tej pory był siedzibą paryskiego Parlamentu. Powołany w marcu 1793 r. Trybunał Rewolucyjny zajął Wielką Komnatę. W lipcu Robespierre stanął na czele Komitetu Ocalenia Publicznego z programem opartym na sile i terrorze. „Ustawa o podejrzanych” nakazywała aresztowanie prawdziwych lub rzekomych wrogów Rewolucji. W latach 1793–1794, przed oskarżycielem publicznym Fouquier-Tinville stanęło ponad 2700 osób. Wśród oskarżonych znalazła się królowa Maria Antonina i Robespierre. Miejsce procesów wielkich osobistości zajęły następnie procesy zbiorowe. W 1794 r. zniesiono funkcję świadków i obrońców i codziennie gilotynowano po kilkadziesiąt osób. Trybunał rozwiązano w maju 1795 r., po upadku Robespierre’a.

Życie codzienne w więzieniu

Conciergerie miało opinię najcięższego z więzień. W czasach Terroru* w zatłoczonych celach i całkowitym braku higieny przebywało kilkuset więźniów. Aż do 1794 r. „podejrzani” przebywali w celach razem z aresztowanymi na zasadach prawa powszechnego. W wigilię stawienia się przed sądem, więźniów informowano o wszczęciu procesu i o zarzutach zawartych w „gazecie wieczornej”, czyli w akcie oskarżenia. Po wysłuchaniu wyroku, skazani na śmierć mogli udać się na ostatnią uctwę.

Glosariusz

Kapitel: zwieńczenie filara wykonane z gładzonego lub rzeźbionego kamienia, służące do podtrzymywania łuku.
Oratorium: miejsce przeznaczone na modlitwy.
Pailleux lub payeux: najuboższy więzień, mogący spać tylko na słomie (z fr. paille = słoma).
Pistolier: więzień, który w zamian za kilka pistoletów mógł otrzymać celę z łóżkiem.
Terror: okres od upadku monarchii aż do końca 1794 r., w którym rada wykonawcza i Komuna Paryska wspólnie sprawowały rządy. Robespierre i „Górale” prowadzili politykę zdecydowanej walki z wewnętrznymi i zewnętrznymi wrogami Republiki.
„Tron-łóże” czyli „lit de justice”: tak nazywano posiedzenie parlamentu odbywające się pod przewodnictwem króla, który nadawał im ton.
Żyryndysta: członek partii powstałej w 1791 r. wokół deputowanych z Żyryndy, którzy okazali się szczególnie radykalni.

Informacje praktyczne

Przeciętny czas zwiedzania: 1 godz. 15 min.
Zwiedzanie przystosowano dla osób niepełnosprawnych.

Centre des monuments nationaux wydaje serię przewodników po zabytkach francuskich, w tłumaczeniu na wiele języków.
Publikacje "Éditions du patrimoine" można nabyć w sklepiu-księgarni.

Centre des monuments nationaux
Conciergerie
Palais de la Cité
2 boulevard du Palais
75001 Paris
tél. 01 53 40 60 97
la.conciergerie@monuments-nationaux.fr

www.monuments-nationaux.fr

Conciergerie

Pałac i więzienie

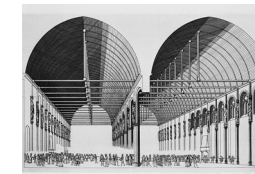
Rezydencja królów francuskich

W VI w. pierwszy król Franków, Chlodwig, założył na wyspie Cité swą królewską siedzibę. Pięć wieków później, Hugo Kapet, pierwszy władca z dynastii Kapetyngów, powołał w pałacu Cité radę i administrację królewską. Pałac stał się w ten sposób ośrodkiem władzy królewskiej.

Symbol władzy królewskiej

W XIV w., Filip IV Piękny, kontynuując dzieło swego dziadka, Ludwika Świętego, uczynił z pałacu prestiżowy symbol monarchii. Pałac stanie się siedzibą paryskiego Parlamentu.

Pałac Sprawiedliwości i więzienie

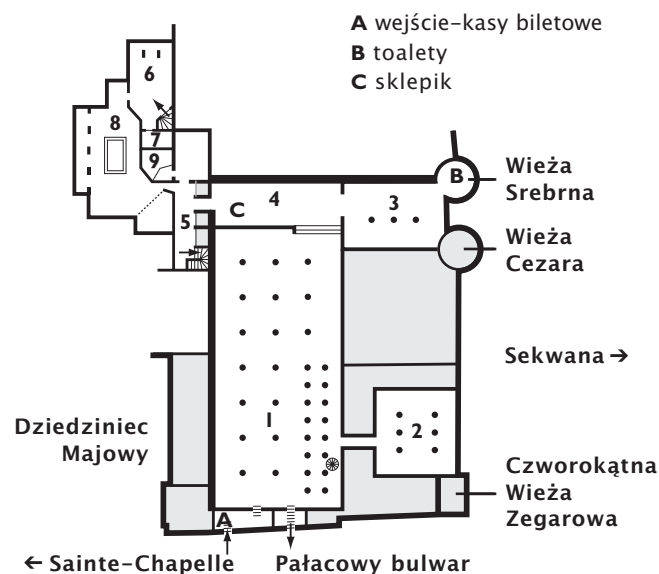
Pod koniec XIV w. Karol V opuścił królewską siedzibę na wyspie Cité i kiedy zamordowano doradców jego ojca przeniósł się do zburzonego obecnie pałacu

św. Pawła. Powołał on zarządcę zwanego concierge, będącego przedstawicielem wymiaru sprawiedliwości, w celu zarządzania Pałacem i więzieniem. W Conciergerie przebywało wielu więźniów politycznych, a wśród nich np. Ravailiac, zabójca Henryka IV. Później Pałac stał się siedzibą Trybunału Rewolucyjnego, który wzmocnił jeszcze bardziej jego więzienny charakter. Conciergerie uznano za zabytek w 1914 r.

Średniowieczne komnaty

Dolne kondygnacje budynku - jedyne, które zachowały się do dziś - przeznaczone były dla potrzeb gwardii królewskiej i licznej, bo złożonej z około 2000 osób służby (duchownych, urzędników i sług) pracujących na rzecz monarchy i jego rodziny. Podłoga średniowiecznych komnat znajduje się na takim samym poziomie jak w XIV w. Wybudowanie nabrzeży w XIX w. spowodowało podniesienie poziomu pozostałej części wyspy Cité i innych budynków.

- 1 **Sala Gwardii**, której budowę rozpoczęto w 1302 r., za czasów Filipa Pięknego, to wyjątkowy przykład gotyckiej architektury świeckiej w Europie. Sala, składająca się z czterech naw ze sklepieniami ostrołukowymi, była doskonale oświetlona dzięki podwójnym otworom okiennym, których ślady widoczne są w lewej ścianie. Ten ogromny refektarz ogrzewano za pomocą czterech kominków. Na ścianie po lewej stronie widoczny jest nadal fragment czarnego marmurowego stołu, używanego podczas wystawnych przyjęć wydawanych przez Kapetyngów w znajdującej się na piętrze odświętnej Wielkiej Sali. Do nie istniejącego już pomieszczenia prowadziły kręcone schody, których fragment zachował się po prawej stronie sali.
- 2 **Pawilon kuchenny** wybudowano za panowania Jana Dobrego (1350-1364). Do dziś zachował się tylko parter budynku, wykorzystywany przez królewski personel. Pawilon zaopatrywano w żywność przywożąc ją po rzece.
- 3 **Sala Straży** pochodzi z tego samego okresu co Sala Gwardii. Kapitele* głównego filara przedstawiają prawdopodobnie Heloizę i Abelarda. Komnata pełniła rolę poczekalni przed znajdującą się na piętrze i dziś nie istniejącą Komnatą Królewską, w której monarcha odbywał narady i posiedzenia parlamentu, zwane „tron-łóżem*\". W 1793 r. mieściła się tu siedziba Trybunału Rewolucyjnego.

- 4 **Ulica de Paris** zawdzięcza swoją nazwę katowi z okresu Rewolucji, zwanemu *Monsieur de Paris*. Przechowywano tu najuboższych więźniów tzw. „pailleux”*. Pomieszczenie to wchodziło niegdyś w skład Sali Gwardii, w XV w. zostało jednak wyodrębnione i podwyższone.

Sale rewolucyjne

- Po pożarze w 1776 r., Ludwik XVI zmodernizował więzienie Conciergerie, wykorzystywane następnie w czasach Rewolucji.
- 5 **Korytarz więźniów** to główna arteria więzienna, w której aresztowani mogli swobodnie poruszać się. Odtworzono tutaj biuro kancelisty, zapisującego ruchy więźniów w księgach ; biuro tzw. *concierge*, odpowiadającego za więźniów w czasach Rewolucji ;

salę toaletową, gdzie skazanym odbierano przed egzekucją przedmioty osobiste. Na piętrze, w pomieszczeniu po lewej stronie schodów, znajduje się lista więźniów zamkniętych w Conciergerie w czasach Terroru*.

W kilku celach przedstawiono różne kategorie więźniów: „payeux*“, „pistoliers*“ i „wybitnych gości“. Ekspozyty i tablice umieszczone w następujących salach przedstawiają pięć i pół wieku życia więziennego w Conciergerie.

- 6 **Kaplica zwana „Żyrondyjską“** znajduje się w miejscu średniowiecznego oratorium* królewskiego. 21 deputowanych żyrondyistów* uczuwało tutaj przed egzekucją, która miała miejsce 30 października 1793 r.
- 7 **Kaplicę upamiętniającą Marię Antoninę** urządzono w 1815 r., w tym samym miejscu, w którym znajdowała się cela królowej.
- 8 **Na dziedzińcu żeńskim**, który otaczają dwa poziomy cele oddziału więziennego dla kobiet, znajduje się również studnia, przy której więźniarki prały bieliznę, jeden z kamiennych stołów, przy których spożywały posiłki oraz „kącik dwunastu“, czyli miejsce pożegnań. W tym właśnie miejscu grupy liczące 12 skazanych oczekiwały na wóz, którym zawożono je na szafot.
- 9 **Cela Marii Antoniny** została odtworzona w części prawdziwej celi królowej, której stale pilnowało dwóch żandarmów.

* Wyjaśnienia znajdują się na odwrocie ulotki.